

BUDAPEST FŐVÁROS
XV. KERÜLETI ÖNKORMÁNYZATA
ALPOLGÁRMESTER

Képviselői Csoportnak
leadva:

2016 FEBR 26

Átvette:.....

Ikt.sz.: 2/47 - 38 /2016.

Kt. ülés száma: 2/46-3 /2016.

Az ülés időpontja: 2016. március 1.

Sürgősséggel az SzMSz 38.§ (1) alapján

ELŐTERJESZTÉS

Művészeti alkotások elhelyezésére a XV. kerületi 1956-os emlékparkban

Tisztelt Képviselő-testület!

2006-ban – 1956. 50. évfordulóján – egy nagyszabású kiállítást rendeztünk „Külvárosi '56 – a lyukas emlékezet” címmel a MÁV-telepi református templom alatti közösségi térben. A kiállítást felhívás előzte meg, amelynek révén számos féltve őrzött 1956-os relikvia, dokumentum, fotóanyag, élettörténet-visszaemlékezés került elő. Ebből azt láthattuk, hogy egyrészt 1956. élménye forrón benne van a helyi – bár lappangó – emlékezetben, másrészt az is nyilvánvalóvá vált, hogy 1956. emblematis budapesti helyszínein, hősies harcaiban jelentős számban vettek részt külvárosi fiatalok, köztük rákospalotaiak és pestújhelyiek is.

2012. október 23-án a Rákospalotai Magyarok Nagyasszonya Főplébániatemplom északi oldalán a XV. kerületi Önkormányzat új 1956-os emlékművet avatott fel. A templom környezetében 2013-ban a rákospalotai jelentős személyiségek és közösségek emlékének ápolása érdekében emlékfasort hoztunk létre. A helyi identitást erősítő momentumok sorát kívántuk szolgálni az 1956-os emlékmű környezetében 1956. szellemiségét fémjelző külföldi és magyar személyiségek szobrainak felállításával.

Elsőként Albert Camus szobrának felállítására került sor 2014. október 23-án a Francia Köztársaság budapesti nagykövetének jelenlétében. Albert Camus (1913. november 7. - 1960. január 4.) Nobel-díjas francia író és filozófus nyugat-európai kortársaival és a többi baloldali francia értelmiségivel szemben határozottan és azonnal kiállt az 1956-os forradalom mellett, elsőként emelt szót a magyar ügyért. Szolidaritását mutatja az 1957 októberében „A MAGYAROK VÉRE” címen, '56-os forradalom évfordulóján megjelentetett kiadványa. A Kalmár Márton szobrászművész által készített mellszobor talapzatán a *Magyarok vére* című írásának egy részlete áll magyar és francia nyelven.

Ezt az 1956-os szoborcsoportot kívánjuk folytatni további elemekkel: a külföldiek sorát Zbigniew Herbert, Hannah Arendt, Krishna Menon szobrai egészítenék ki, jelentős magyar személyiségek közül Illyés Gyula, Márai Sándor, Gérecz Attila, Szalay Lajos szobrainak a felállításával tisztelegnénk 1956 emlékének.

Jelen előterjesztésben Zbigniew Herbert és Hannah Arendt szobrainak felállítására teszünk javaslatot tisztelt Képviselő-testület számára.

Zbigniew Herbert (1924. október 29. – 1998. július 28.) a lengyel írók, költők közül elsőként fejezte ki szolidaritását 1956-al. A forradalom után, késő ősszel született a *Magyaroknak* című verse "Kezünket kinyujtva / állunk a határon / s a levegőből roppant zsinórt / fonunk nektek testvérek // az elfülő kiáltás / s a görcsberándult öklök / haranggá

jajdulnak s a szív / nem verhet riadót // a véres kövek kérnek / haldokló vizek kérnek / s mi állunk a határon / csak állunk a határon // állunk a józan ész / jól-fontolt határán / innen nézzük a tűzvészt / halálba bámulunk" (Gömöri György ford.) Nagy Gáspár így emlékezik Zbigniew Herbertre 1956-os kiállása kapcsán: „Maga akkor elsőként s legszebben szólt nekünk WĘGROM / kezdvén a verset, hogy *stoimy na granicy* / aztán még kétszer is a testvéri harang / bongásától ragyoghattak boldog könnyeink / *állunk a határon... állunk a határon...* / mert három a magyar igazság / de akkor az az egy '56-os is nagyon a miénk volt / soha nem felejthető el: velünk és értünk *csodálta a halált.*” A szobor talapzatára a Magyaroknak című vers kezdő sorai kerülnének, egyik oldalán magyarul, másikon lengyelül.

Hannah Arendt (1906. október 14. – 1975. december 4.) német-zsidó származású filozófus, politológus – aki a második világháború alatt az Egyesült Államokban lelt menedékre –, a 20. század egyik legnagyobb hatású gondolkodója párhuzamot vont az 1789-es Francia Forradalom és az 1956-os Magyar Forradalom között, megállapítva, hogy *„a magyar forradalom túllép a francia forradalmon, mert egyetlen szakaszában sem jelennek meg a szociális követelések, viszont az egész forradalmi időszakra jellemző a szabadsághoz való feltétel nélküli ragaszkodás”*. Arendt 1956. november 5-i Karl Jaspershez írt levelében található a következő gondolat 1956. kapcsán: *„...hát megtörtént, amitől félt: minden rossz bekövetkezett, úgy, ahogy Maga tartott tőle, sőt, tulajdonképpen még sokkal rosszabb. Most mindannak vége, ami a háború utáni világban kiépült: összeomlott az egész labilis építmény.”* 1956. december 26-án kelt levelében Arendt azt írja, hogy *„...hosszú idő óta az a legjobb, ami Magyarországon történik. Úgy látom, még mindig nincs vége, és akárhogy alakuljon is, ez a szabadság egyértelmű győzelme. És mint az utolsó száz év minden spontán forradalmában, itt is in nuce látjuk, amint kibontakozik egy új államforma, a tanácsrendszer, amelyet az oroszok úgy meggyaláztak, hogy szinte már nincs ember, aki érti, hogy valójában mi is az.”* Arendt egyik legismertebb, magyarul is olvasható műve *A totalitarizmus gyökerei*, amelynek 1957-es kiadásához „Epilógus: gondolatok a magyar forradalomról” címmel új fejezetet illesztett, a könyv azóta is így jelenik meg újra és újra a világ számos nyelvén, s amely máig mértékadó, mély elemzése a magyar forradalom és szabadságharc világtörténelmi jelentőségének.

A két új szoborral kiegészülve a XV. kerületben nem csak helyi, nem is csak budapesti, hanem országos, sőt, nemzetközi szinten jelentős eszmei értéket és mondanivalót képviselő emlékhely alakulna ki. A három személyiség a francia, az amerikai-német és a lengyel nemzetet és kultúrközösségeket is megjelenítené, az euroatlanti civilizációhoz való tartozásunkat hangsúlyozná, messze meghaladva a napi politika vitáit és szempontjait.

Tisztelt Képviselő-testület!

Az 1956. 60. évfordulójának méltó megemlékezésére létrejött Emlékbizottság számos pályázatot írt ki, ezek között van a „Büszkeségpont” című pályázat.

A pályázat célja: az 1956-os forradalmat és szabadságharcot felidéző, a hősöknek és az áldozatoknak emléket állító „Büszkeségpontok” létrehozása.

A pályázat benyújtására jogosultak: önkormányzatok, civil szervezetek, alapítványok, közalapítványok, egyházak és egyházi jogi személyek, gazdasági társaságok, közművelődési intézmények, közintézmények, államigazgatási szervek.

A pályaművek célja lehet:

- meglévő emlékművek felújítása;
- új emlékművek állítása, melyeket a pályázó által biztosított helyszínen és a szükséges engedélyekkel kerülnek elhelyezésre;
- meglévő emléktáblák renoválása, tisztítása, helyreállítása;
- az 1956-os forradalom és szabadságharc helyi hőseinek emléket állító új emléktáblák készítése és elhelyezése;
- közterületek – pl. utcák, terek, középületek – elnevezése és/vagy átnevezése kapcsán utcatáblák készítésére;
- emlékszobák, kiállítások létrehozása, amelyeken keresztül a települések megemlékezhetnek a helyi kötődésű antikommunista hőseikről, különös tekintettel az ellenállás és az 1956-os forradalom és szabadságharc kiemelkedő alakjairól.

A pályázatok megvalósítási időszaka: 2016. március 1. – 2017. április 30.

A pályázaton elnyerhető támogatás mértéke – a pályázat tematikájától függően – legfeljebb 300.000 és 5.000.000 Ft közé esik (vissza nem térítendő, előfinanszírozott támogatás).

A pályázatok benyújtása: Közép- és Kelet-európai Történelem és Társadalom Kutatásáért Közalapítvány, 1956-os Pályázati Iroda, 1122 Budapest, Határőr út 35. A pályázatokat a pályázati keret erejéig folyamatosan lehet beadni, a pályázatokat a szakmai bíráló bizottság folyamatosan értékeli, és ezt követően, várhatóan rövid határidőn belül meghozza döntését.

Az előterjesztés szerinti két szobor állítása a „Büszkeségpont” pályázat céljaival egybeesik, a XV. ker. Önkormányzat jogosult a pályázat benyújtására. Az Önkormányzat 2016. október 23. és november 4. között szeretné a szobrokat felavatni. A pályázat előkészítésében a Csokonai Kulturális és Sportközpont szakmai közreműködőként venne részt. Elképzeléseink szerint neves szobrászművészeket kérnénk fel a szobrok elkészítésére tekintettel arra, hogy Magyarország legnevesebb szobrászainak alkotásai önmagukban is rendkívüli értéket képviselnek.

A szobrok állításának és a környezetük rendezésének előzetes költsége összesen 10.000 ezer Ft. Az Önkormányzat 5.000 ezer Ft önrészt biztosítana, amelyet a 2016. évi költségvetésben a 7. melléklet III. Önkormányzati feladatok Városgazdálkodási tevékenység '56-os emlékmű (szobor) kiadási előirányzaton rendelkezésre áll. A fennmaradó 5.000 ezer Ft-ot a fenti pályázat alapján kívánjuk elnyerni, vissza nem térítendő támogatásként.

A köztéri műalkotások állításának rendjéről szóló 14/2012. (IV.27.) önkormányzati rendelet 4. § (5) bekezdés b) pontja értelmében a művészeti alkotás kerületi önkormányzati tulajdonú közterületen és épületen való elhelyezéséről, áthelyezéséről, lebontásáról és felújításáról az illetékes bizottságok véleménye alapján a Képviselő-testület dönt.

A fentiek alapján kérem, hogy a Képviselő-testület, hogy az előterjesztésben részletezett Zbigniew Herbert és Hannah Arendt szobrok felállítását támogassa.

Budapest, 2016. február 24.

dr. Balázs Zoltán
alpolgármester

Mellékletek:

1. Kérelem nyomtatvány

Bizottságok:

PTB	ESZB	VKB	KKB	JÜB	KÉB
x			x		x

Jegyzői láttamozás: 2016. 02. hó 26. nap Aláírás:

Határozati javaslat:

A Képviselő-testület úgy dönt, hogy

1. Zbigniew Herbertnek és Hannah Arendtnek szobrot kíván állítani a Budapest XV. ker. Széchenyi tér (90236) helyrajzi számú, önkormányzati tulajdonú közterületi ingatlanon. Ennek érdekében részt vesz az 1956. 60. évfordulójának megemlékezésére létrejött Emlékbizottság „Büszkeségpont” című pályázatán.

Felkéri a polgármestert, hogy gondoskodjon a pályázat előkészítéséről és határidőben történő benyújtásáról.

Határidő: 2016. március 1. (2016. március 15. a pályázat benyújtására)

Felelős: polgármester

2. A pályázat benyújtásához szükséges önkormányzati önrészt 2016. évi költségvetésben a 7. melléklet III. Önkormányzati feladatok Városgazdálkodási tevékenység '56-os emlékmű (szobor) kiadási előirányzaton biztosítja, legfeljebb 5.000 ezer Ft + ÁFA összegben

Határidő: 2016. március 1.

Felelős: polgármester

Az 1.határozati javaslat elfogadásához egyszerű, a 2. határozati javaslat elfogadásához minősített szavazattöbbség szükséges.

A döntés alapjául szolgáló jogszabályhelyek: A köztéri műalkotások állításának rendjéről szóló 14/2012. (IV.27.) önkormányzati rendelet 4. § (5) b) pontja

KÉRELEM
köztéri műalkotás állításához

I. A kérelem tárgya:

1.) köztéri műalkotás típusa: (a megfelelő rész aláhúzendó):

emlékmű, szobor, egyéb művészeti alkotás, művészeti alkotásnak nem minősülő emlékkő, művészeti alkotásnak nem minősülő emlékoszlop, művészeti alkotásnak nem minősülő szöveges emléktábla

2.) mire irányul a kérelem (a megfelelő rész aláhúzendó):

köztéri műalkotás elhelyezése, áthelyezése, cseréje, eltávolítása, szövegének megváltoztatása

II. A köztéri műalkotás állítását kezdeményezi (a megfelelő rész aláhúzendó, illetve kitöltendő):

- a) a polgármester;
- b) dr. Balázs Zoltán alpolgármester;
- c) képviselő;
- d) bizottság,
- e).....kerületi országgyűlési képviselő;
- f) a kerületben működő, az Önkormányzat fenntartásában lévő intézmény;
- g) a kerületben működő egyház;
- h) a kerületben székhellyel vagy képvisellel rendelkező alapítvány, egyesület, civil szervezet, kerületi pártszervezet.

III. A kezdeményező adatai (II. pont f)-h) alpont esetében kell kitölteni):

- 1) kezdeményező neve:.....
- 2) kezdeményező lakcíme, székhely, képviselet címe:.....
- 3) cégjegyzékszám, nyilvántartási száma:.....
- 4) képviselőjének neve:.....
- 5) képviselőjének levelezési címe:.....

Alulírott büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy a III. pontban szereplő adatok a valóságnak megfelelnek.

kezdeményező képviselője

IV. A köztéri műalkotásra vonatkozó adatok:

- 1) a köztéri műalkotás tervezett szövege:

Zbigniew Herbert mellszobor, a talapzatán a Magyaroknak című vers kezdő sorai, egyik oldalán magyarul, másikon lengyelül

Hannah Arendt mellszobor

2) a köztéri műalkotás elhelyezését kezdeményező és indokoló leírás: 2012. október 23-án a Rákospalotai Magyarok Nagyasszonya Főplébániatemplom északi oldalán a XV. kerületi Önkormányzat új 1956-os emlékművet avatott fel. A templom környezetében 2013-ban a rákospalotai jelentős személyiségek és közösségek emlékének ápolása érdekében emlékfasort hoztunk létre. A helyi identitást erősítő momentumok sorát kívántuk szolgálni az 1956-os emlékmű környezetében 1956. szellemiségét fémjelző külföldi és magyar személyiségek szobrainak felállításával.

Elsőként Albert Camus szobrának felállítására került sor 2014. október 23-án a Francia Köztársaság budapesti nagykövetének jelenlétében.

Ezt az 1956-os szoborcsoportot kívánjuk folytatni további elemekkel: a külföldiek sorát Zbigniew Herbert, Hannah Arendt, Krishna Menon szobrai egészítenék ki, jelentős magyar személyiségek közül Illyés Gyula, Márai Sándor, Gérecz Attila, Szalay Lajos szobrainak a felállításával tisztelegnénk 1956 emlékének

3) javaslat a kihelyezés helyére, módjára:

2016. október 23. és november 4. közötti időszakban, Budapest XV. ker. Széchenyi tér (90236) helyrajzi számú, önkormányzati tulajdonú közterületi ingatlan Epres sor felőli oldalán.

V. Nyilatkozat a köztéri műalkotás állításával kapcsolatos költségek viseléséről. (Csak a II. pont f)-h) alpontja esetében kell kitölteni!)

Alulírott, a kezdeményező képviselőjében vállalom, hogy kezdeményező a köztéri műalkotás állításának tervezett költségéből – melynek teljes összege,- Ft. –,- Ft összeget önerőként a pályázat eredményéről szóló döntést követő 30 napon belül megfizet a Budapest Főváros XV. kerületi Önkormányzat részére.

kezdeményező képviselője

VI. Nyilatkozat a fenntartás és szükség szerinti felújítás vállalásáról (Csak az II. pont f)-h) alpontja esetében kell kitölteni!)

Alulírott, a kezdeményező képviselőjében vállalom, hogy kezdeményező a I. pontban szereplő köztéri műalkotás fenntartását és szükség szerinti felújítását a kihelyezéstől számított 20 évig, de legfeljebb jogutód nélküli megszűnéséig biztosítja, az abból fakadó költségeket viseli.

kezdeményező képviselője

VII. A formanyomtatványhoz az alábbiakat kell csatolni:

- A köztéri műalkotás terve
- A II. pont f)-h) alpont esetében a képviseleti jogosultságot igazoló okirat és az alapító okirat
- Köztéri műalkotás magántulajdonban álló ingatlanon történő elhelyezése esetén az ingatlan valamennyi tulajdonosának írásbeli hozzájárulása, társasházi tulajdonban álló vagy szövetkezeti ingatlanon történő elhelyezéséhez a társasház illetve szövetkezet közgyűlésének határozata

Budapest,

dr. Balázs Zoltán